

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

לא.

עין משפט גד מצוה

בא מיי פיה מהל
גירושין הלכה יג סמג
עש כ טו"ע הי"ע סימן
קלנו סעיף יג:
בב ב מיי פ"ט מהל
מכירה הלכה ה סמג
עש פב טו"ע ח"מ סימן
רלה סעיף כב בג"ה:

תוספות ישנים

שאם אמה אומר חולצת
מתייבמת. וז"ל לפי
שחמורו צ"י כולל חולצת
(יג) ולא מתייבמת אמאי
לא אמרין שאם אמה אומר
חולצת מתייבמת. וז"ל
דהאם נמי אינה אסורה
לייבם אלא מדברין וא"כ
מתייבם ואין צדק כלום
דכאמרין כאל. וא"ל ור'
דחמורו דאמר שמי אחות
דיקה מדאורייתא (לעיל
כח) ובשאלתם איסור
מזה אמרין לעיל (עס)
חולצת ולא מתייבמת ואמאי
לא גורין שאם אמה אומר
חולצת מתייבמת דהא
מדאורייתא היא וא"ל לומר
מתייבם ואין צדק כלום.
ו"ל דאחות דיקה והאמת
חולצת מתייבמת דהא
איסור מזה מלתא דלא
צריכה היא ולא גורו בה
רעין: נפל הבית עליו ועל
בת אחיו וכו' ואמאי ניתא
אשה זו בחזקת ביתא לשוק
עומדת. וא"ל דארכה ניתא
בחזקת ביתא לייבם
[ע]אמתה הערוה מתחלה
מספק אמה זה לאוסרה
לומר שמה היאש קודם ולא
תאסרה מספק ואל
דעבדא הוא להחזיקה
בחזקת ביתא לשוק יומר
מלייבם משום דלשוק
משמריה מנתת הבעל לגד
אלא להמירה לייבם כ"ץ
מיתת הבעל והערוה:
ובתנין דהא ממאי
דצבת אחת. ר"ה דאמת'
פקדין אחאי נקט מלמיה
צבת אחת ומשום הכי
גורין חליצה אטו יבוס
והחליצה הוא חומרא
בעלמא לימני בשמי כמי
עדים וכו' החליצה כדון ולא
נגורו אטו יבוס ומשני
משום דבעי למתן קדושין
דמשום גירושין לא מתייבם
דהא כבר מנין לה בגיטין
(עמ). אלא משום קדושין
דומיא דקדושין דמיידי צבת
אחת:

למאן דמיש לספק דרוסה כדאמר צריש אלו טרפות (חולין דף מג.
עס) וארי שנכנס לנין השורים ופסק התם אמרימ' הלכתא דמושין
לספק דרוסה אע"ג דאמרין התם איכא למימר הכי ואיכא למימר
הכי מ"מ מסתברא טעמא לאיסורא טפי מלהתירא מדע דהא צבסק

כלבא ספק שוגרא אמרין התם (דף
ג:) אימור כלבא אפי' לשמואל דמיש
לספק דרוסה: **הבא נמי אם אתה**
אומר חולצת מתייבמת. מיהו דמעיקרא
פריך ואל תאסרה מספק ורובה
להמירה לייבם לכתחילה והשתא פריך
דאפילו חליצה לא תיבעי גזרה שמה
תמיבס ויש לומר דהכל הכי קאמר
מה מועיל שמה אסורה לייבם וכיון
דחולצת יבוס מתוך כך לייבם ומשני
דחולצת ממה נפשך ואס יבא צבאקרא
בעלמא לייבס אין צדק כלום:
נפל הבית וכו'. כאן יש מיהו
אמאי חשיב לה טפי בחזקת ביתא
לשוק מלייבס דהא קמן שניהם נמו
וכן יכול להיות שהיא מתה מחלה
כמו הבעל ו"ל דמשום הכי חשיב לה
טפי בחזקת ביתא לשוק מלייבס משום
דצמיתת הבעל משמריה לשוק אל
צמיתת הערוה אינה ניתרת לייבס עד
שימות הבעל עמה: **ואין ידוע**
איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי
תנא דמיתת מפלת:

(ט) **כמאי הלבא.** מיהו דמשנה
זו בגיטין צהורק (דף
עח.) ולא מסיק התם צבאקרא למאי
הלכתא: **אין בשתי בתי עדים**
תתייבם ואין בכך כלום. פ"ה דחוק
הוא דאיך עלה על דעת המתוך לומר
כן ועוד דצפריס ישנים גרס דלמא
והוא מוחק וגרס ומו ונראה לר"י
דח"פ דומיא דקדושין וקדושין משמע
ליה דמיידי אף צבת אחת ואע"ג דצבת
אחת דאורייתא מתייבמת כיון דצב'
כימי עדים הויא ספיקא דאורייתא
גורו רעין שלא תתייבם צבת אחת
אטו צ' כימי עדים ופריך וקדושין
גופייהו ממאי דמיידי צבת אחת
דלמא דוקא צב' כימי עדים אל צבת
אחת מותרת להתייבם ולא גורין אטו
צ' כימי עדים משום דצ' כימי עדים
גופייהו הויא ספיקא דרעין ומדאורייתא
אלא מתייבמת דמוקיס לה לחזקה אלא
מדברגין חולצת ולא מתייבמת לתומרא
דווקא צבתי כימי עדים אל צבת
אחת לא החמירו ומוכיח דשמי כימי
עדים ספיקא דרעין כמו שפורש
לכסוף והשתא קאמר אי צב' כימי
עדים דוקא אחת רוצה להעמיד אל

כיון דקמזכרת חליצה לזרה מידע ידעי. דקדושי צבת אחיו ללו
קידושין והאי ללא מתייבמת צבת חומרא בעלמא הוא: ליסני.
ספק קרוב לו: מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא. כלומר אי חיישת
ללא לימור אינשי מדחללה ודאי גירושין גמורין ינהו דאי קדיש לה

כיון דקא מצרכת חליצה מידע ידעי דחומרא
בעלמא הוא א"ה גירושין נמי ליתני וליצרכה
חליצה ומידע ידעי דחומרא בעלמא הוא אם
אתה אומר חולצת מתייבמת הכא נמי אם
אתה אומר חולצת מתייבמת ותתייבם ואין
בכך כלום אחזקה קא קיימא איתיביה אבין
נפל הבית עליו ועל בת אחיו ואין ידוע
איזה מהם מת ראשון צרתה חולצת ולא
מתייבמת אמאי הכא נמי נימא אשה זו
בחזקת ביתא לשוק עומדת ומספק אתה בא
לאוסרה אל תאסרה מספק וכי תימא ה"ג
לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא שאם
אתה אומר חולצת מתייבמת גירושין דשכיחי
גורו בהו רבנן מ'מפולת דלא שכיחי לא גורו
בהו רבנן אי נמי גירושין דקיימא ערוה דקא
מוכח וצרתה קמצרכת לה חליצה אמרי קמו
ביה רבנן בגיטא דגיטא מעליא הוא ואתו
לייבומי לצרה מפולת מי קמו בהו רבנן
במפולת וגבי גירושין מי לא תנן והתנן
היתה עומדת ברה"ר וזרקו לה קרוב לה
מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על
מחצה מגורשת ואינה מגורשת אמרינן
למאי הלכתא דאי בהן הוא אסורה ליה ואי
ערוה היא צרתה בעיא חליצה ולא אמרינן
שאם אתה אומר חולצת מתייבמת הא איתמר
עלה ר' רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו הכא
בשתי בתי עדים עסקינן אחת אומרת קרוב
לה ואחת אומרת קרוב לו דהוה ליה ספיקא
דאורייתא ומתניתין דהכא בבת אחת דה"ל
ספיקא דרבנן וממאי דמתניתין דהכא בבת
אחת דומיא דקדושין מה קדושין בבת אחת
אף גירושין בבת אחת וקדושין גופייהו ממאי
דבבת אחת דלמא בב' בתי עדים אי בב'
בתי עדים תתייבם ואין בכך כלום קיימי
ואין בכך כלום ותו בשתי בתי עדים נמי ספיקא
דרבנן היא דאמרי' אוקי תרי לבהדי תרי ואשה
אוקמה אחזקה מידי דהוה אנכסי דבר שמיא
ד'דבר שמיא זבין נכסי אתו בי תרי ואמרי
כשהוא חלים זבין ואתו בי תרי ואמרו כשהוא
שומה זבין ואמר רב אשי אוקי תרי להדי תרי
וארעא

(א) למאן פ"ה ט. (ב) עיבדין
קג: ע"ג. א גיטין ע"ה.
(ד) [ע"ג]: (ה) כחומר כ.
(ו) [ע"ג]: (ז) דף ע"ה.
(ח) [חולין גג:]. (ט) [ע"ג]
חוס' צ"ב קטט: ד"ה
בחזקה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מידע
וכי דקיימא קידושין
דמתייבמת: (ב) תוס' ד"ה
ראמרי' למאי הלכתא:
(ג) ד"ה אי צבתי וכו'
ואין צדק כלום ודא
קיימי עדים: (ד) בא"ד
אלא אין בקידושין הוה
מיידי וכו' דבבר פני לה
וכי דקדושין מיידי נמי
צבת אחת:

מוסף רש"י

נפל הבית עליו ועל בת
אחיו. שהיא אשה, ספק
הוא מת מחלה ופלו
שתיין לפני אחיו ופותרת
צבתה משום צבת הבת,
ספק צבת אחיו מתה
ראשונה וצבתה נפילה
ליבם לא הויא צבתה צבת
ערוה, דתנן (ע"ג: ב)
וטולן אס מתו או מאלו
צבתיין מתורת (קטון
י"ג). דבר שמיא זבין
נכסי. מנכ' קרקעותיו
(בבבבב: ב). חליץ. כ"ה
(ע"ה)

צבת אחת מתייבמת ולא גורין אטו שמי כימי עדים דשמי כימי
עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואס תתייבם אין צדק כלום
והיכי מנינן למימר דתתייבם ואין צדק כלום (א) קיימי עדים ואמרי כו'
ומסיק דלמא צבתי כימי עדים גופייהו הויא ספיקא דרעין כמו שהקשה
במחלה והשתא לפי מסקנא זו בקדושין צבת אחת שריא להתייבם ומיהו
דלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמנין לפרש דמשמע ליה דבקדושין
איירי צבת אחת משום דצבתי כימי עדים לא איצטרך דפשיטא שהוא
ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ג עס) גבי ספק גירושין דחולצת
אלא (א) אי הוה בקדושין מיידי צבתי כימי עדים הוה מיידי נמי בגירייתא
צבתי כימי עדים אע"ג דלא איצטרך וכבר תנן ליה בגיטין ולהכי
קאמר דומיא דקדושין דקדושין נמי צבת אחת ופריך וקדושין גופייהו
דלמא צבתי כימי עדים דשמי כימי עדים נמי ספיקא דרעין וכת' א'
ושמי כימי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרעין כדמפרש ואזיל:
שרת' בתי עדים נמי ספיקא דרבנן. וז"ל וכיון דמסקינן דצבתי
כימי עדים הוי ספיקא דרעין למה דחוקו רצה ורז יוסף לאוקמי
ההוא

אף גירושין צבת אחת. כלומר אי הוה תני להו דע"כ הוה מיתוקמא
דומיא דקדושין משום הכי לא תני לה: הכי גרסינן וקדושין
גופייהו ממאי דצבת אחת דלמא צבתי כימי עדים אי צבתי כימי
עדים תתייבם לרסה ואין צדק כלום קיימי עדים ואמרי קרוב
לה ואס אמרס תתייבם ואין צדק כלום וכו' וכו' וכו' פירושו
נמי ספיקא דרעין הוא דאמרין אוקי פני כו'. והכי פירושו
אי צבתי כימי עדים לא הוה תני ולא מתייבמת אלא תתייבם
ואין צדק כלום דהא אוקמת אחזקה דמותרת לייבם הוה ופריכין
קיימי עדים כו' והאמרת שמי כימי עדים ספיקא דאורייתא
היא ותו צבתי כימי עדים נמי ספיקא דרעין הוא ובגירושין גופייהו
אע"ג דצבת אחת אומרת קרוב לה לא הוה לן לאפוקי מחזקת ביתא
לשוק כיון דאיכא בת אחרייתא דאמרה קרוב לו ואמאי קתני חולצת. ואית
דמפרשי הכי אי צבתי כימי עדים מי הוה אמרין לעיל צבסק קדושין
תתייבם ואין צדק כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ומקודשת ועשיית
דראשונה צבת ערוה ואת אמרת תתייבם אלא ודאי צבת א' ומשום
דליכא אלא חד דאמר קרוב לה אמרין אוקי צרה אחזקה דשריא
ליבם וכך שמעתי וקשה צבתי משום דמיידי סיעתא למילמיה מדנפשיה דהוה
תתייבם ואין צדק כלום דלעיל הוה גופיה פירש הכי: